

ÄGARSTYRNINGSSRAPPORT 2010

INNEHÅLL

FJÄRDE AP-FONDEN PÅ EN MINUT	2
MÅL 2010	2
VERKSAMHETEN	2
FONDENS KAPITAL	2
FJÄRDE AP-FONDENS ARBETE MED ÄGARSTYRNING 2010	3
ANSVARSTAGANDE ÄGARE BIDRAR TILL POSITIVA FÖRÄNDRINGAR.....	3
OBEROENDE ÄGARE	3
DIALOG DET FRÄMSTA MEDLET	3
RIKTLINJER FÖR ÄGARROLLEN	3
VÄRDEGRUND.....	4
FONDENS ÄGARPOLICY.....	4
STÄMMOSÄSONGEN 2010	5
SVENSKA BOLAGSSTÄMMOR	5
UTLÄNDSKA BOLAGSSTÄMMOR.....	7
VALBEREDNINGAR	8
MILJÖ OCH ETIK I FÖRVALTNINGEN	9
SVENSKA AKTIEFÖRVALTNINGEN	9
GLOBALA AKTIEFÖRVALTNINGEN	10
ALTERNATIVA INVESTERINGAR	10
ETIKRÅDET	10
FRÄMJA UTVECKLINGEN INOM ETIK, MILJÖ OCH ÄGARSTYRNING	11
Hållbart värdeskapande	11
Institutionella ägares förening.....	11
Investerarinitiativ	11
INTERNATIONELLA SAMARBETEN	11
PRI - Principles for Responsible Investment.....	11
CDP - Carbon Disclosure Project	12
EITI - Extractive Industries Transparency Initiative.....	12
ICGN - International Corporate Governance Network	12
IIGCC - Institutional Investors Group on Climate Change.....	12
LISTA PÅ UTESLUTNA BOLAG UR FJÄRDE AP-FONDENS PLACERINGSUNIVERSUM, 2010-06-30	12

FJÄRDE AP-FONDEN

PÅ EN MINUT

Fjärde AP-fonden är en av fem buffertfonder i det allmänna pensionssystemet. Fondens uppdrag är att, genom förvaltning av fondkapitalet, skapa bästa möjliga avkastning över tiden åt svenska pensionärer och därmed bidra till pensionssystemets stabilitet.

MÅL 2010

Fjärde AP-fonden har utifrån uppdraget formulerat två övergripande mål:

- Fondens totala avkastning ska reallt, det vill säga inflationsjusterat, uppgå till 4,5 procent per år i genomsnitt, under en period av tio år. Det är avkastningen som enligt fondens analys krävs för att pensionssystemets tillgångar och skulder på lång sikt ska balansera.
- Fonden ska genomsnittligt uppnå en aktiv avkastning, det vill säga en avkastning utöver jämförelseindex, om 0,5 procentenheter per år i genomsnitt under perioden 2009-2012.

VERKSAMHETEN

Fonden är en statlig myndighet vars verksamhet regleras i lagen om allmänna pensionsfonder. Regeringen utser fondens nio styrelseledamöter och finansdepartementet följer löpande upp och utvärderar fondens verksamhet.

Fonden ska självständigt formulera sina mål och strategier. Fondens styrelse och verksamhet får enligt lag varken styras av regeringsdirektiv eller av näringspolitiska eller ekonomisk-politiska intressen.

Hänsyn till miljö och etik ska tas utan att göra avkall på målet om bästa möjliga avkastning.

FONDENS KAPITAL

Fondkapitalet uppgick, i juni 2010, till 196 miljarder kronor.

Styrelsen har beslutat att fonden bäst uppfyller sitt långsiktiga förvaltningsuppdrag genom att ha en hög andel marknadsnoterade aktier, svenska och globala, som vid halvårsskiftet utgjorde knappt 60 procent av tillgångarna.

Ca 38 procent av tillgångarna var placerade i räntebärande värdepapper med låg risk, till exempel statsobligationer.

Resterande cirka fem procent var investerade i andra tillgångar som fastigheter, riskkapitalfonder och andra alternativa investeringar

FJÄRDE AP-FONDENS ARBETE MED ÄGARSTYRNING 2010

ANSVARSTAGANDE ÄGARE BIDRAR TILL POSITIVA FÖRÄNDRINGAR

Fjärde AP-fondens uppdrag är att, genom förvaltning av fondkapitalet, skapa bästa möjliga avkastning över tiden åt svenska pensionärer och därmed bidra till pensions-systemets stabilitet.

Fondens ägarstyrningsarbete ska:

- utgå från ansvaret att skydda och utveckla det investerade kapitalet för att därigenom bidra till en god avkastning på fondens investeringar
- värna om både aktieägares och det enskilda bolagets bästa
- ta hänsyn till det enskilda bolagets unika förutsättningar och behov
- med ansvarsfullhet och långsiktighet utöva ägarrollens rättigheter och skyldigheter
- ta hänsyn till miljö och etik utan att göra avkall på målet om bästa möjliga avkastning
- främja att god sed utvecklas på värdepappersmarknaden

Fonden anser att god miljö- och etikhänsyn är en förutsättning för att bolag ska kunna uppnå en uthålligt god avkastning.

Fondens övertygelse är att aktiva ansvarstagande ägare krävs för att driva fram positiva förändringar och förmå företag att bli mer ansvarstagande. Det gäller såväl svenska som globala bolag.

Avyttrar fonden aktierna i ett bolag, försvinner inte de aktuella problemen utan missförhållandena kommer att fortgå. Avyttring av bolaget är den absolut sista utvägen när en förändring inte är möjlig att åstadkomma på annat sätt.

Fonden anser därför att det är mer ansvarstagande att stanna kvar som ägare och försöka påverka bolaget, ställa krav och driva fram en positiv förändring. Att fonden för en krävande dialog med bolagets ledning och styrelse innebär att det blir fler som ställer bolaget till svars, följer upp och som agerar för att missförhållanden åtgärdas. Fonden gör positiv skillnad genom att engagera sig som ansvarstagande aktiv ägare.

Fonden stödjer Principles for Responsible Investment (PRI), vilket är ett FN-initiativ för ansvarsfulla investeringar. PRIs syfte är att öka bolags och aktörers ansvarsfulla agerande inom etik- och miljö. PRI gör en årlig studie över sina medlemmars framsteg och aktiviteter inom ESG-området¹. Medlemmarna representerar en betydande del av världens investerade kapital. I denna ranking placerade sig Fjärde AP-fonden mycket väl.

OBEROENDE ÄGARE

Fjärde AP-fonden har en mycket speciell ställning som ägare på den svenska värdepappersmarknaden, eftersom dess opolitiska och oberoende ställning är lagstadgad. Fonden tillhör inga ägarsfärer eller grupperingar, utan verkar enbart för det enskilda bolagets och dess aktieägares bästa.

Fonden har genom åren varit mycket aktiv inom utveckling av modern svensk ägarstyrning, vilket underlättar och gynnar fondens möjligheter att få gehör för sina ställningstaganden.

DIALOG DET FRÄMSTA MEDLET

Fondens främsta medel i ägarrollen är direkt dialog med de berörda bolagens styrelser, bolagsledningar och övriga ägare. Ofta rör dialogerna kommande förslag, som bolagsstämman (årsstämman eller extrastämman) ska ta ställning till. Fondens ambition är att i ett tidigt skede verka för en mer öppen rapportering, lösa eventuella åsiktskillnader eller nå en kompromiss, för att kunna rösta för det slutliga förslaget på stämman.

En förutsättning för att dessa dialoger ska lyckas är att de sker i största förtroende mellan parterna. Det är därför inte möjligt att offentliggöra alla de dialoger som förs i fondens löpande ägarstyrningsarbete. I de fall dialogen inte lett till en förändring driver fonden sin åsikt vidare på stämman genom inlägg, reservation eller genom att rösta emot det aktuella förslaget.

En dialog kan också ofta ta sin utgångspunkt i valberedningsarbetet med ingående diskussioner om styrelsearbetet och styrelsens sammansättning. I förlängningen kan även strategi- och finansieringsfrågor diskuteras. Ibland kan dessa diskussioner vara ingående och pågå under lång tid. Dessa specialfall leder naturligtvis till en så kallad insidersituation, vilken hanteras enligt fondens rutiner och interna regelverk.

Det är ofta i de mindre bolagen som fonden kan göra skillnad och bidra till förändring och utveckling av styrelsen och därigenom på sikt skapa bättre förutsättningar för god avkastning på fondens investering.

RIKTLINJER FÖR ÄGARROLLEN

Fondens styrelse gör årligen en översyn av riktlinjerna för ägarrollen. Ägarpolicyen formuleras utifrån de lagar som styr fondens verksamhet samt *Svensk kod för bolagsstyrning (Koden)*. *Koden* sammanfattar de principer som under många år och på frivillig basis varit praxis på svensk aktiemarknad. *Koden* är uppbyggd enligt principen "följ eller förklara", vilket ger bolagen rättighet och möjlighet att avvika från den.

Fonden anser att en väl motiverad avvikelser kan vara bättre för bolaget än att följa en specifik regel i *Koden*. Riktlinjerna är sammanfattade i fondens Ägarpolicy och finns publicerade på fondens hemsida www.ap4.se.

¹ ESG (Environment, Social and Governance) kallas ofta de frågor som rör miljö, etik och ägarstyrning.

VÄRDEGRUND

Fondens värdegrund för ägarstyrning och placeringsverksamhet bygger på de etiska grundvärden som svenska staten har gett uttryck för genom att under teckna olika internationella konventioner bland annat om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption och inhumana vapen samt principerna i FN:s *Global Compact* och OECD:s *riktlinjer för multinationella företag*.

Värdegrunden omfattar också att bidra till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Fondens ställningstagande är en naturlig följd av att fonden är en svensk myndighet och utgör en del av det svenska ålderspensionssystemet.

Konventioner

Fonden utgår från att alla konventioner som Sverige har undertecknat är lika viktiga och därmed ska följas. Denna utgångspunkt stöds även i beslut och uttalanden från olika FN-organ som poängterar att de mänskliga rättigheterna är universella, odelbara, ömsesidigt beroende och relaterar till varandra och inte går att inbördes rangordna. Genom att knyta fondens krav på bolag till internationella konventioner och genom att samarbeta med andra placerare, kan fonden bli en del av en internationell samverkan på den globala finansmarknaden som säkerställer att konventionsbrott påtalas. Därigenom kan konventionerna ges ökad genomslagskraft.

Konventionerna rör bland annat:

- arbetsrätt (barnarbete, slavarbete, hälsa och säkerhet, förenings- och organisationsfrihet, diskriminering på grund av kön, ras, ålder eller religion, arbetstid)
- miljö, biologisk mångfald
- vapen
- mutor och korruption.

Genomlysning av fondens innehav

För att upptäcka bolag som bryter mot konventioner eller som gör sig skyldiga till misstänkta kränkningar låter fonden göra så kallade genomlysningar av fondens innehav. Större genomlysning av alla innehav görs två gånger årligen samt med löpande bevakning däremellan.

Uteslutning av bolag

Dialog är fondens främsta verktyg för att påverka bolags agerande. Förändringar kan ta tid, men om det visar sig att intresset för att förändra inte finns hos bolaget eller att förändringsprocessen tar omotiverat lång tid, kan fonden utesluta bolaget ur sitt placeringsuniversum. Ett sådant beslut innebär att fondens innehav av samtliga värdepapper emitterade av bolaget, oavsett om de förvaltas internt eller externt, ska avvecklas under ordnade former.

Fonden utesluter, i enlighet med sin värdegrund, bolag ur sitt placeringsuniversum om bolagen är direkt involverade i produktionen eller marknadsföring av antipersonella landminor och klustervapen. Bolag kan också uteslutas om de bryter mot FN:s *Global Compact* och OECD:s *riktlinjer för multinationella företag* och där fondens förda dialog med bolagen inte lett till förbättringar.

En lista på uteslutna bolag finns på sista sidan i denna rapport (uppgift per 30 juni 2010). För aktuell information om uteslutna bolag hänvisas till fondens hemsida www.ap4.se.

FONDENS ÄGARPOLICY

Fondens ägarpolicy sammanfattar fondens riktlinjer för ägarstyrning i svenska och utländska bolag.

Ägarpolicy 2010 inleder med riktlinjer avseende svenska aktiemarknadsbolag. Fonden har en svensk aktieportfölj med ett marknadsvärde på cirka 35 miljarder kronor. Fonden är därmed en av de tio största institutionella ägarna på svenska börsen. Fonden äger ungefär 140 svenska börsnoterade bolag, varav de största ägarandelarna återfinns i de mindre bolagen.

Ägarstyrningsarbetet prioriterar de bolag där fonden har ett betydande aktieinnehav eller är en av de större ägarna.

Vidare eftersträvar fonden att vara aktiv i frågor av principiell betydelse inom ägarstyrningsområdet.

Fonden utövar ägarstyrning i Sverige genom att:

- rösta på bolagsstämmor
- delta i valberedningar
- föra dialoger inför bolagsstämmor
- föra dialoger med bolagsstyrelser, bolagsledning och andra ägare
- utveckla processer och praxis inom ägarstyrning
- delta i utvecklandet av den svenska aktiemarknadens självregleringssystem
- stödja organisationer och projekt som främjar ESG

Fondens ägarstyrning i utländska bolag återfinns i *Ägarpolicy 2010* och sammanfattar fondens riktlinjer för de utländska innehaven.

Fonden har cirka 80 miljarder kronor investerat i utländska aktiemarknadsbolag. Ägarandelen i dessa bolag är relativt sett liten och därför är fondens möjligheter till aktiv bolagsstyrning mer begränsade. Fonden har innehav i cirka 1 700 utländska börsnoterade bolag.

Viktiga styrmedel internationellt är bland annat utövandet av rösträtt vid bolagsstämmor samt samarbete med andra institutionella ägare för att med större tyngd kunna driva viktiga principiella frågor.

Fonden utövar bolagsstyrning i utlandet genom att:

- rösta på bolagsstämmor
- lägga eller stödja aktieägarförslag till bolagsstämmor
- föra dialoger med bolagsstyrelser, bolagsledning och andra ägare
- stödja organisationer och projekt som främjar ESG

Inom miljö- och etikområdet har fonden valt att driva dialoger med utländska bolag genom Etikrådet. Etikrådet är ett samarbete mellan Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonden med syfte att kunna driva frågor inom etik och miljö med större tyngd internationellt. Läs mer på sidan 10 eller på Etikrådets hemsida www.etikradetapfonderna.se

STÄMMOSÄSONGEN 2010

Stämman är aktieägarnas huvudsakliga forum och rösträtten är ett av de viktigaste och effektivaste medel en ägare har för att påverka bolag.

SVENSKA BOLAGSSTÄMMOR

Fonden var, under perioden januari till och med juni 2010, representerad på 56 svenska bolagsstämmor varav 52 årsstämmor. Stämmor prioriteras för de bolag där fonden har ett betydande ägarintresse.

Många av de förslag som behandlas på bolagsstämmorna (årsstämman eller extrastämman) är resultatet av en dialog och förankring med de större aktieägarna före stämmorna. Ägarna får då möjlighet att framföra sina synpunkter på innehållet i förslagen samt det beslutsunderlag som presenteras.

Utgångspunkten för fonden är att eventuella oklarheter eller åsiktsskillnader ska vara lösta före bolagsstämman, så att fonden kan stödja det slutliga förslaget på stämman.

Om ett slutligt förslag trots detta inte är acceptabelt, kan fonden rösta emot förslaget eller lägga ner sin röst. Ytterligare ett alternativ som använts är att rösta för förslaget, men med en åsiktsförklaring eller en reservation tagen till protokollet.

Ersättning till ledande befattningshavare

Ägarpolicyen slår fast att ersättningen till ledande befattningshavare primärt är en angelägenhet för bolagets styrelse. Även om årsstämman enligt Aktiebolagslag (2005:551) ska fatta beslut om riktlinjer för ersättningar, är det styrelsen som ansvarar för att den totala ersättningen (det vill säga summan av fast och rörlig ersättning inklusive pension) är väl avvägd och anpassad till bolagets förhållanden.

Rörliga ersättningsprogram riktade till ledande befattningshavare ska harmoniera med aktieägarnas långsiktiga intressen. De ska premiera positiva långsiktiga prestationer, men även verka i motsatt riktning. När önskad prestation uteblivit ska ersättningen totalt bli lägre.

Kraven är därför höga vad gäller programmets utformning, utvärdering och transparens. De bör vara både "förklarbara och försvarbara". Av dessa skäl framhåller fonden ett antal punkter i sin ägarpolicy som särskilt bör beaktas för att fonden ska kunna rösta för förslagen på årsstämmorna.

Ersättningar i ett europeiskt perspektiv

Det är även bra att ha i åtanke att svenska storbolag alltmer efterfrågar internationell erfarenhet när de ska rekrytera ledande befattningshavare och att de då kommer att rekrytera i konkurrens med internationella bolag. De svenska bolagen har i ett europeiskt perspektiv över lag visat stor återhållsamhet vad gäller både ersättningsnivåer och andel rörlig ersättning till sina VD:ar.

Svenska storbolags VD:ars ersättning utgör generellt endast 40 procent av vad VD:ar i motsvarande europeiska konkurrentbolag får. Ersättningsstrukturen skiljer sig

också mycket åt. En europeisk VD får i regel mer än två tredjedelar i rörlig ersättning medan en svensk VD, i genomsnitt, har mindre än en tredjedel i rörlig ersättning.²

Dialoger om ersättning

Som resultat av flera års engagemang, från fonden och andra finansiella ägare i ersättningsfrågan, har incitamentsprogrammen successivt börjat förbättras vad gäller transparens och koppling till prestation. I det stora flertalet fall bidrar diskussionerna mellan styrelse och ägare positivt till utformningen av programmen. En trend som kan påvisas är att andelen program med egen insats och/eller prestationsvillkor har ökat markant.

Fondens ägararbete, inför vårens stämmosäsong 2010, fokuserade bland annat på bolagens förslag till ersättnings- och incitamentsprogram till ledande befattningshavare. Fonden kontaktade och förde en dialog med majoriteten av de bolag på vars stämmor fonden deltog. Dialogerna medförde i flera fall mindre generösa villkor samt även förbättrad informationsgivning från bolagens sida. I några fall valde fonden, när dialogen med bolaget inte varit nog framgångsrik, att rösta emot lagda förslag.

Fonden ogillar emissioner utan företrädesrätt

Likabehandling av aktieägare, är för fonden en viktig grundprincip som innebär att emissioner ska genomföras med företrädesrätt för befintliga aktieägare.

Fonden ogillar därför principiellt allmänna bemyndiganden om emissioner utan företrädesrätt till aktieägarna.

Fonden anser att aktieägarna ska vara med och besluta om till vem, vilket pris och vilka villkor en riktad emission görs, eftersom en sådan drastiskt kan förändra ägarstrukturen i ett bolag.

På årsstämmorna 2010 har fonden uppmanat bolagens styrelser att inte utnyttja erhållna bemyndiganden om kontant- eller konvertibelemissioner utan företrädesrätt, om sådana har erhållits av stämman. Framöver kommer fonden fortsatt att vara återhållsam med att bifalla sådana generella bemyndiganden om emissioner utan företrädesrätt.

Fördelarna för bolaget med att få ett generellt bemyndigande av aktieägarna på årsstämman är framförallt kortare genomförandetid samt lägre kostnad jämfört med att kalla till en extrastämma om styrelsen skulle vilja utnyttja mandatet.

Aktieägarna, vars kapital riskerar att spädas ut till okända villkor om en annan part får företrädesrätt att köpa in sig i bolaget till ett eventuellt rabatterat pris, avhänder sig dock möjligheten att göra sin röst hörd.

Fonden har däremot lättare att acceptera att lämna allmänna bemyndiganden om mindre apportemissioner utan företrädesrätt vid förvärv av mindre bolag eller mindre delar av bolag.

² Hallvarsson & Halvarsson. *Svenska VD-ersättningar i ett internationellt perspektiv 2006-2008*

Stämmor där fonden röstat emot styrelsens förslag

De stämmor där fonden antingen har röstat emot lagda förslag eller på annat sätt framfört en annan synpunkt är följande.

Acando

Fjärde AP-fonden röstade emot styrelsens förslag till incitamentsprogram för bolagets ledning. Förslaget röstades dock igenom.

Det föreslagna incitamentsprogrammets konstruktion innebär att ledningen kan missa de uppsatta målen under de första åren, men trots detta, om målen uppnås enbart för sista året, erhålla maximal tilldelning för samtliga år även för de inledande åren då målen eventuellt inte uppnåddes.

Alliance Oil

Fjärde AP-fonden röstade emot valberedningens förslag till styrelsearvode. Förslaget röstades dock igenom.

Förslaget innebär en höjning med mellan 50 och 100 procent till USD 120 000 för ledamot, samt för USD 180 000 för styrelsens ordförande. Arvodessnivån i sig är inte försvarbar vid en jämförelse med i Sverige noterade bolag med liknande storlek, struktur och verksamhet.

Förslaget innebär dessutom att styrelseledamöter även har möjlighet att delta i samma optionsprogram som bolagets ledning, vilket varken är i linje med *Svensk kod för bolagsstyrning* eller med Aktiemarknadsnämndens uttalande.

Fjärde AP-fonden röstade även emot förslaget till bemyndigande om nyemission, inklusive emission utan företrädesrätt för nuvarande aktieägare. Förslaget innebär en väsentlig utspädning av aktievärdet. Tillsammans med den potentiella utspädningen via tidigare tagna beslut innebär förslaget en för fonden oacceptabel potentiell utspädning av aktievärdet. Förslaget röstades igenom. Fonden avyttrade därefter hela sitt aktieinnehav i bolaget.

Micronic

Fjärde AP-fonden framförde kritik mot att bolaget slutit ett avtal om emissionsgaranti där kostnaden uppgår till 5 procent på garanterat belopp. Det är ovanligt högt och ökade kostnaderna för nyemissionen.

Lundin Petroleum

Fjärde AP-fonden röstade emot styrelsens förslag om ett långsiktigt incitamentsprogram till ledningen. Förslaget saknade prestationsmål eller krav på någon form av egen investering. Enligt Fjärde AP-fondens ägarpolicy ska incitamentsprogram för ledande befattningshavare ha en tydlig koppling till mätbar prestation eller egen investering. Förslagets röstades igenom.

Fjärde AP-fonden uppmanade styrelsen att inte utnyttja stämmans bemyndigande om kontant- eller konvertibel-emission utan företrädesrätt till aktieägarna.

Orexo extrastämman

Fonden gjorde noggranna överväganden innan beslut togs om att rösta för ett förslag om emission utan företrädesrätt till nuvarande aktieägare på en extra bolagsstämma.

Fondens representant klagade på stämman att detta ska betraktas som ett sällsynt undantagsfall.

Likabehandling av aktieägare är för Fjärde AP-fonden en viktig grundprincip som innebär att emissioner ska genomföras med företrädesrätt för befintliga aktieägare. I detta fall innebär emissionen att Orexo fick in en ny ägare, som bedömdes viktig för bolaget.

Orexo årsstämma

Fjärde AP-fonden uppmanade styrelsen att inte utnyttja stämmans bemyndigande om kontantemission utan företrädesrätt till aktieägarna

Ratos

Fjärde AP-fonden framförde kritik mot förslaget att bemyndiga styrelsen att fatta beslut om nyemission utan företrädesrätt för nuvarande aktieägare, om högst 30 miljoner aktier, motsvarande 19 procents utspädning, att användas vid bolagsförvärv. Förslaget röstades igenom.

Fjärde AP-fonden uppmanade styrelsen att inte utnyttja stämmans bemyndigande om kontant- eller konvertibel-emission utan företrädesrätt för aktieägarna.

Sectra

Fjärde AP-fonden röstade emot förslaget att bemyndiga styrelsen att fatta beslut om nyemission utan företrädesrätt för nuvarande aktieägare. Bemyndigandet gällde även kontantemission utan företrädesrätt, vilket är ett stort undantag från företrädesrätten.

Fjärde AP-fonden uppmanade även Sectras styrelse att inte bedriva handel i den egna aktien med återköpta aktier. Styrelsen bekräftade att så inte ska ske.

Fonden uppmanade också styrelsen att inte utnyttja möjligheten att betala över börskurs vid återköp av den egna aktien.

Fjärde AP-fonden uppmanade styrelsen att se över incitamentsprogrammets struktur till nästa år. Förslagen gällde två incitamentsprogram, ett till ledning och anställda samt ett annat till externa styrelseledamöter, båda programmen med identiska villkor. Enligt *Svensk kod för bolagsstyrning* ska externa styrelseledamöter inte delta i program riktade till ledning eller övriga anställda.

Tricorona

Fjärde AP-fonden uppmanade styrelsen att inte utnyttja bemyndigandet avseende emission av teckningsoptioner och/eller konvertibler efter att årsstämman beslutat att ge styrelsen möjligheten att fatta beslut om nyemission av aktier, konvertibler samt teckningsoptioner.

Vostok Nafta

Fjärde AP-fonden uppmanade styrelsen att inför nästa års årsstämma ge en utförlig redogörelse över utfall av existerande incitamentsprogram, samt om nytt incitamentsprogram presenteras, framlägga en detaljerad presentation av mål och prestationskrav.

UTLÄNDSKA BOLAGSSTÄMMOR

Under rubriken "Ägarstyrning i utländska bolag" i *Ägarpolicy 2010* återfinns de riktlinjer fonden följer vid röstning på stämmor i utlandet. Riktlinjerna är till sin natur generella, för att kunna tillåta att hänsyn tas till exempelvis lokala lagar, seder och regler.

Att rösta på stämmor utomlands

Trots att fonden använder sig av en extern part vid det praktiska röstningsförfarandet på bolagsstämman, är det resurskrävande att rösta utomlands. Fonden använder tillsammans med Första, Andra och Tredje AP-fonden en gemensam och därmed mer kostnadseffektiv så kallad elektronisk röstningsplattform med separata röstningskonton.

Fonderna har var för sig, i enlighet med respektive fonds riktlinjer, upprättat instruktioner för hur respektive fond ska rösta på de utländska bolagsstämmorna. Tveksamma ärenden, som inte passar in i den automatiserade röstningsmallen, eller affärsdrivna ärenden på bolagsstämmans dagordning skickas till respektive fond för bedömning, beslut och manuell röstning.

Röstar på cirka 400 utländska stämmor

Under 2009, när den globala röstningsplattformen var ett pilotprojekt, röstade fonden på 252 utländska bolagsstämmor i framförallt USA och Europa. Under 2010 och kommande tre år är ambitionen att successivt öka antalet bolagsstämmor där fonden individuellt utövar sin rösträtt. Ökningen sker stegvis för bibehållen kvalitet i fondens ställningstaganden.

Cirka 400 bolagsstämmor har fonden för avsikt att rösta på under 2010. Fonden har totalt cirka 1 700 utländska innehav. Till och med juni 2010 hade fonden röstat på 351 stämmor.

Vilka stämmor fonden röstar på

Det grundläggande urvalskriteriet, för de bolagsstämmor fonden röstar på, är att bolaget ingår i indexet MSCI Developed Markets. Andra urvalskriterier är bolagets storlek i indexet, om fonden för en dialog med bolaget och/eller lagt ett aktieägarförslag till stämman samt om fonden stödjer ett internationellt initiativ i en bolagsspecifik fråga.

Statistik

På de 351 stämmor, som fonden röstade på till och med juni 2010, röstade fonden på totalt 5 481 stämmopunkter. Fonden röstade emot i drygt 18 procent av de, av framförallt styrelsen, lagda förslagen. Fonden avstod från att rösta på drygt 5 procent av lagda förslag, vanligtvis på grund av för lite eller undermålig information.

Stämmostatistik	
Antal stämmor	351
Antal stämmopunkter	5 481
Fonden röstade emot lagda förslag, (%)	18
Fonden avstod från att rösta på grund av för lite information, (%)	5
Ersättningsfrågor där fonden röstat emot eller avstått från att rösta på lagda förslag, (%)	62

Frågor i fokus

Frågor fonden lägger stor vikt vid på bolagsstämmorna är bland annat:

- aktieägares rätt att rösta för hela sitt innehav och att lägga egna förslag och föreslå egna stämmopunkter
- styrelseledamöters oberoende, att VD och ordförande ska vara olika personer och att styrelsen ska väljas för en period av ett år
- hinder mot uppköp
- kapitalstruktur, till exempel att aktieägare ska ha rätt att besluta om emissioner för att försäkra sig om att aktieägarnas rättigheter tillvaratas
- ersättning till ledande befattningshavare
- transparens, det vill säga öppen informationsrapportering
- miljö- och etikhänsyn.

Fonden har under 2010 röstat för ett flertal aktieägarförslag, bland annat inom miljö och etik.

Exempel på en resolution fonden lagt

Ett exempel på när fonden lagt ett aktieägarförslag är till Freeport- McMoRan Copper & Golds årsstämma.

Freeport-McMoRan har under många år dumpat gruvavfall i en flod vid Grasberg i Indonesien. Fonden påbörjade en dialog med bolaget om detta 2008. Fjärde AP-fonden lade tillsammans med Första, Andra, och Tredje AP-fonden, New York City Pension Fund och holländska pensionsförvaltaren APG ett aktieägarförslag till stämman i juni 2010 med krav på att bolaget ska tillsätta en oberoende miljöexpert i styrelsen. Trots att förslaget erhöll cirka 32 procent av rösterna på stämman, vilket anses vara ett mycket högt stöd för ett aktieägarförslag, så antog inte bolaget förslaget. Dock har Freeport-McMoRan varit beredda att diskutera frågan och har tagit fram ny information om problemet och förslag till möjliga lösningar. Fonden fortsätter att föra dialog med bolaget genom Etikrådet.

Exempel på en bolagsdialog

Det kanadensiska gruvbolaget Goldcorp anklagas av bland annat mayabefolkningen i Guatemala, för att inte respektera mänskliga rättigheter och urfolksrättigheter samt för att förorena vatten och bidra till spänningar, hot och trakasserier inom samhällena runt gruvan.

Etikrådet har tillsammans med en mindre grupp investerare fört en dialog med bolaget om dessa problem och på gruppens inrådan har det genomförts en oberoende utvärdering av hur bolaget hanterat frågor gällande bland annat mänskliga rättigheter och miljö i området.

Bolaget har kommenterat utredningen och de rekommendationer som lämnats där. Bolaget har också presenterat en åtgärdsplan som Etikrådet kommer att följa upp.

Genom att Etikrådet engagerat sig i en dialog med Goldcorp har bolaget initierat ett åtgärdsprogram, som ska förbättra situationen kring gruvan. Bolaget håller även på att uppdatera sin policy gällande hur bolaget ska agera vid kommande gruvprojekt. Om AP-fonderna sålt sina aktier i Goldcorp istället för att engagera sig och påverka bolaget att vidta åtgärder, är det tveksamt om bolaget hade adresserat dessa frågor.

VALBEREDNINGAR

Att delta i valberedningsarbete är ett mycket viktigt verktyg för en finansiell institution att utöva ägarinflytande. Valberedningens huvuduppgift är att föreslå en väl sammansatt styrelse, förutom kompetens och erfarenhet är mångfald viktigt.

Lång tradition av valberedningsarbete

Fjärde AP-fonden var en av de institutioner som för drygt 15 år sedan var med och bidrog till att en ny marknadspraxis, valberedningar, etablerades när valberedningen i Volvo bildades.

Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) fastslår idag att valberedningar ska finnas i alla marknadsnoterade bolag. Valberedningarna främjar en systematisk nomineringsprocess, vilket, enligt fondens uppfattning, bidragit till bättre styrelser i svenska börsnoterade bolag.

Fonden satsar betydande resurser på att svenska börsnoterade bolag ska ha så bra styrelser som möjligt. En bra styrelse främjar det enskilda bolagets unika förutsättningar och behov, vilket på sikt bidrar till bästa möjliga avkastning för fonden och övriga aktieägare i bolaget.

Bolag	Andel kvinnor i %	Antal nyvalda kvinnor
B&B Tools	20	0
Beijer Electronics	28	1
Connecta	50	2
Eniro	28	0
Metro	38	1
Micronic	33	1
New Wave Group	33	0
Poolia	60	1
Ratos	25	0
RnB	12	0
Svolder ³ (förslag)	40	1
TradeDoubler	43	1
Tricorona	14	1
Vostok Nafta	0	0

Valberedningsprocessen

Valberedningsarbetet är ofta mycket skiftande beroende på bolagets unika situation.

Valberedningen inleder med att skaffa sig information om bolagets situation och dess framtida utmaningar. Valberedningen genomför en utvärdering av hur styrelsearbetet fungerat under det gångna året. Intervjuer görs ofta med hela eller delar av styrelsen och ibland anlitas även en extern utvärderingskonsult. Valberedningen har som regel ett enskilt möte med VD i bolaget.

Analysen av bolagets nuvarande situation och framtida behov kompletterad med utvärderingen av styrelsens arbete visar på behovet av eventuella förändringar i styrelsen och/eller hur en eventuell ny styrelseledamots kompetens- och erfarenhetsprofil skulle kunna se ut.

Valberedningsarbetet innebär ibland mycket arbetsintensiva perioder med många sammanträden och intervjuer med såväl bolagets befintliga som potentiella nya styrelseledamöter. Andra gånger kan det räcka med ett mindre antal möten i valberedningen då förändringsbehovet i styrelsen inte är så stort.

2010 års valberedningar

Under 2010 var fonden engagerad i 14 valberedningar i börsnoterade svenska bolag med årsstämmor under 2010, varav två som ordförande. Det var betydligt fler valberedningar för börsnoterade bolag än övriga AP-fonder tillsammans.

Fonden bidrar till ökat antal kvinnor i styrelser

Fonden betonar, liksom tidigare, vikten av mångfald i styrelser och har därför under flera års tid aktivt och framgångsrikt bidragit till arbetet med att nominera kvinnliga styrelseledamöter i börsbolagen.

Andelen kvinnliga styrelseledamöter ökade i de bolag där fonden deltog i valberedningsarbetet och uppgår till igenomsnitt drygt 30 procent i dessa bolag jämfört med cirka 22 procent för börsen i övrigt. Andelen nyvalda kvinnor, i bolag där fonden varit representerad i valberedningen, uppgick glädjande nog till 50 procent jämfört med börssnittet som är cirka 36 procent 2010.

Fonden ser gärna fler kvinnor på chefspositioner

I nuläget finns det tyvärr alltför få kvinnor på ledande befattningar i svenska bolag det vill säga de positioner som normalt utgör rekryteringsbasen för kompetenta styrelseledamöter. Det finns många duktiga kvinnor i svenskt näringsliv som dock än så länge inte är operativt ansvariga. Fler kvinnor i de operativa ledningsgrupperna krävs för att rekryteringsbasen av kvinnliga styrelseledamotskandidater ska kunna öka. Bolagen måste därför aktivt och systematiskt arbeta för att ta tillvara kvinnors kompetens och matcha fram fler kvinnliga operativa chefer.

Styrelsen är ägarnas representanter

Styrelsen i ett bolag är ägarnas valda representanter. Ledamöterna är utvalda efter sin kompetens och erfarenhet för att på bästa vis tillvarata och ytterst bära ansvaret för det enskilda bolaget och ägarnas intressen. Aktieägarna i bolaget ska alltid ha rätten att kunna välja de styrelseledamöter som anses vara bäst lämpade för det aktuella styrelseuppdraget.

³ Svolders årsstämma är i november, efter ägarstyrningsrapportens publicering.

VALBEREDNINGSCYKELN

VÅREN

Bolagens årsstämmor infaller vanligtvis under våren. Då väljer stämman bolagets styrelseledamöter. Även proceduren för hur valberedning ska utses beslutas. Valberednings huvuduppgift är att lämna förslag till styrelse på nästa årsstämma. Till valberedningen kan alla aktieägare lämna förslag om vem/vilka som skulle kunna vara lämpliga att sitta i bolagets styrelse.

Vanligt är att stämman beslutar att valberedningen ska utgöras av de största ägarna vid utgången av kvartal tre. Det förekommer också att valberedningens representanter väljs direkt på årsstämman. Fjärde AP-fonden anser att båda modellerna fungerar bra. Valet mellan dem kan bero på ägarstrukturen i bolaget eller om valberedningen har inlett ett mer omfattande förändringsarbete.

SOMMAREN

De nya styrelserna ska vid sommarens början ha haft sina första sammanträden. De enskilda styrelseledamöterna ska ha blivit väl introducerade i bolagets verksamhet för att på bästa möjliga vis kunna bidra med sina respektive kompetenser och erfarenheter.

HÖSTEN

I slutet av augusti eller september tillfrågas vanligen de 3-5 största ägarna, om de vill vara representerade i valberedningen. Fjärde AP-fonden försöker alltid delta i de valberedningar fonden blir tillfrågad om.

Nu tar valberedningsarbetet fart. Valberedningen träffar ordföranden i bolaget, som berättar hur styrelsearbetet fungerar och vilka strategiska frågor som är viktiga framöver. Valberedningen träffar som regel även bolagets VD, som bland annat presenterar bolagets framtida strategi. Det för att valberedningen bättre ska kunna hitta

lämpliga styrelsekandidater med rätt kompetens, som bolagets framtida styrelse behöver. Valberedningen genomför eller tar del av utvärderingen av styrelsen och dess arbete. Utvärderingen görs ibland av externa konsulter. Valberedningen diskuterar därefter styrelsens sammansättning. Frågor som valberedningen belyser är bland annat "Hur många ledamöter behövs", "Vilka erfarenheter och kompetenser finns redan / vilka saknas", "Hur väl fungerar styrelsearbetet/ gruppen", "Hur ser mångfalden ut i styrelsen".

VINTERN

Valberedningens sökprocess efter lämpliga styrelsekandidater påbörjas. En lång lista med lämpliga kandidater tas fram dels valberedningens förslag, dels kanske en rekryteringskonsults förslag. Därefter tas en kortlista fram. Potentiella kandidater intervjuvas. Valberedningen fattar beslut om förslag till årsstämman av nya styrelseledamöter och om några ledamöter ska lämna styrelsen. Förslaget läggs fram på årsstämman för beslut.

MILJÖ OCH ETIK I FÖRVALTNINGEN

SVENSKA AKTIEFÖRVALTNINGEN

Proaktiva dialoger

Den svenska aktieförvaltningen bedrivs internt på fonden av förvaltare som följer de svenska bolagen nära. Fondens arbetar fortlöpande med att integrera miljö- och etikanalysen, även kallad hållbarhetsanalys, i sin traditionella fundamentala analys av bolagen. Syftet med detta är att värdera den eventuella risk, respektive potential som kan finnas i bolag inom miljö- och etikområdet.

Fonden anser att denna risk/potential ska värderas och integreras i analysen, precis som förvaltarna gör med annan risk/potential. För att kunna uppskatta och värdera miljö- och etikrisk/ potential krävs kunskap och en dialog med bolagen.

Fondens bolagsstyrningsgrupp bistår förvaltarna i processen kring analys och värdering av miljö- och etikfaktorer genom att dels ta fram relevanta frågor som kan användas vid dialog med bolag, dels delta vid bolagsbesök

och diskutera dessa frågor med bolagsledning. Målsättningen är att miljö- och etik ska vara en naturlig del av diskussionen när förvaltarna träffar bolag. Det kan vara svårt att kvantifiera dessa faktorer, men när förvaltarnas kunskap ökar förbättras riskbedömningen och integreras på ett naturligt vis i placeringsbesluten.

Dialogen med bolagsledning är ofta positiv och kunskapen om hållbarhetsfrågor hos ledande befattningshavare är betydligt större idag än för några år sedan. Det är uppenbart att frågan fått en högre prioritet inte bara hos kapitalförvaltare utan också hos bolagen. Genom att fondens förvaltare diskuterar miljö- och etikaspekter med bolagsledningen, sänds tydliga signaler om hur viktiga dessa frågor är för Fjärde AP-fonden.

Det har blivit vanligare att bolag själva tar initiativ till att bjuda in investerare för att diskutera hållbarhetsfrågor. Dessa möten är oftast mycket informativa och positiva. Det är vanligtvis de mest ambitiösa bolagen som arrangerar sådana möten och de ger en referensram att utgå ifrån vid möten med de mindre ambitiösa bolagen.

Reaktiva dialoger

Svenska noterade bolag är i allmänhet välskötta bolag som vårdar sitt varumärke och bedriver sin verksamhet på ett hållbart sätt. I några undantagsfall förekommer trots allt incidenter inom miljö- och etikområdet. När fonden får kännedom om sådana händelser eller misstankar om missförhållanden, kontaktar fondens ägaransvariga bolagsledningen för att verifiera fakta.

Fonden begär besked om vilka åtgärder bolaget vidtar för att lösa problemet och försäkras om att något liknande inte händer igen. Om problemet inte löses omgående följer fonden upp frågan för att försäkra sig om att bolaget har en handlingsplan med åtgärder för att komma till rätta med missförhållanden.

Fonden kan även begära att få träffa ansvariga personer på bolaget för att diskutera uppkomna problem. Ibland genomförs dessa möten tillsammans med andra investerare. Dessa möten har oftast varit konstruktiva och bolagen är mycket måna om att både lämna relevant information och att lösa problemen.

GLOBALA AKTIEFÖRVALTNINGEN

Fondens globala aktieförvaltning omstrukturerades under 2009, vilket innebar att tidigare arbete med att integrera hållbarhetsanalys i intern analys och beslutsunderlag inte längre var applicerbart.

Den nuvarande förvaltningsprocessen utgår huvudsakligen från intern och extern indexförvaltning av tillgångarna. Integrationen av hållbarhetsanalys kommer därför genomföras enligt annan modell. Arbetet med detta är påbörjat.

ETIKRÅDET

Etikrådet är ett samarbete mellan Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonden, som startade 2007. Fondernas övertygelse är att välskötta bolag som aktivt arbetar med miljö och sociala frågor är långsiktigt bättre investeringar. Miljö, etik och ägarstyrning ofta kallat ESG-frågor är en viktig del av fondernas uppdrag.

De fyra fondernas samlade kapital, drygt 800 miljarder kronor, ökar möjligheten att påverka ett bolag genom Etikrådet jämfört med enskilda insatser. Samarbetet innebär att fondernas arbete blir mer tids- och kostnadseffektivt. Den ökade effektiviteten tar sig bland annat uttryck i fler bolagsdialoger, ett ökat antal internationella investerars-initiativ och fler konferenser där Etikrådet är representerat.

Aktiva ägardialoger

Genom aktiva ägardialoger, ofta tillsammans med andra investerare, försöker Etikrådet påverka bolagen och driva fram en positiv förändring inom miljörelaterade och sociala/etiska frågor. Dialoger kan vara både tids- och tålmodskrävande, men erfarenheten hittills visar att dialog är ett kraftfullt verktyg som ger resultat.

Etikrådets bedömning är att det är lättare som aktiv ansvarstagande ägare i bolaget att påverka via dialog och på bolagsstämmor. Säljer fonderna sina aktier i ett bolag försvinner inte problemet utan kränkningen fortgår,

ALTERNATIVA INVESTERINGAR

Fondens förvaltning av alternativa investeringar har under året påbörjat arbetet med att integrera FNs rekommendationer gällande onoterade investeringar, *PRI Responsible Investment in Private Equity – A Guide for Limited Partners*. Rekommendationerna syftar till att öka bolags och aktörers ansvarsfulla agerande inom etik- och miljöområdet. Fonden bidrar därigenom till att skapa en gemensam branschstandard för hur ESG-frågor hanteras inom onoterade investeringar.

Förvaltningen för en dialog med fondens externa förvaltare och informerar om att fonden stödjer PRI. Om någon extern förvaltare ännu inte undertecknat PRI, får de tala om varför och fonden uppmanar dem att också stödja och underteckna PRI. Förvaltningen efterfrågar och studerar de externa förvaltarens ESG-policy. Vid utvärderingen av onoterade investeringar gör förvaltningen en riskbedömning avseende ESG-faktorer. En sådan riskbedömning innefattar bland annat hur den externa förvaltaren arbetar med ESG-frågor och om verksamheten till exempel länder och sektorer föranleder ökade risker.

uteslutning är därför den sista utvägen när dialogen inte gett önskat resultat.

Etikrådet använder sig av en systematisk arbetsprocess för att identifiera, granska, välja vilka bolag att föra dialog med samt bestämma vilka mål som ska uppnås med dialogen. Etikrådet följer en rad fall där bolag kopplats till kränkningar av internationella konventioner och principer. Etikrådet för en aktiv dialog med ett tiotal av dessa i syfte att få dem att vidta åtgärder.

Fonden beslutade under 2010 att utesluta Elbit Systems Ltd från sitt placeringsuniversum. Fonden hade dock vid denna tidpunkt inga investeringar i bolaget. Beslutet fattades efter att dialogen som Etikrådet fört med bolaget inte givit önskat resultat. Bolaget utvecklar, levererar och underhåller ett anpassat övervakningssystem till vissa delar av den separationsbarriär som byggs på Västbanken och kan därmed kopplas till kränkningar av grundläggande konventioner och normer.

Etikrådet publicerade under våren 2010 en årsrapport, som ingående beskriver det arbete som Etikrådet bedriver. Läs mer på Etikrådets hemsida www.etikradetapfonderna.se

FRÄMJA UTVECKLINGEN INOM ETIK, MILJÖ OCH ÄGARSTYRNING

Hållbart värdeskapande

Hållbart värdeskapande är ett samarbetsprojekt som Fjärde AP-fonden tillsammans med 14 andra svenska institutionella investerare tog initiativ till hösten 2009. Tillsammans representerar dessa investerare en ägarandel på cirka 20 procent av kapitalet på stockholmsbörsen.

Målet med projektet är att lyfta fram betydelsen av att svenska börsbolag arbetar strukturerat med hållbarhetsfrågor för långsiktigt värdeskapande. Hållbarhetsanalys kan bidra till minskade risker, leda till besparingar och även att affärsmöjligheter tillvaratas. Initiativet bidrar därmed till att skapa bättre beslutsunderlag för investerare.

De 100 största bolagen på stockholmsbörsen fick delta i en enkätundersökning med frågor som gällde ansvarsfull och hållbar affärsverksamhet. Bolagens interna policies, rapportering och styrelsens ansvar var områden som undersökningen fokuserade på.

Enkäten ställdes till bolagens styrelseordförande i syfte att lyfta betydelsen av att bolag arbetar strukturerat med hållbarhetsfrågor.

Resultaten av enkäten offentliggjordes i en rapport som publicerades i januari 2010.

Läs mer på hållbart värdeskapandes hemsida www.hallbartvardeskapande.se

Institutionella ägares förening

Institutionella ägares förening för regleringsfrågor på aktiemarknaden är en förening för institutionella ägare, däribland Fjärde AP-fonden. Det är ett samarbete mellan bland annat AP-fonder, försäkringsbolags- och bankanknutna fonder.

Sverige har en lång tradition av självreglering där bolag och marknadens övriga parter tillsammans kommer överens om vilka regler, utöver det som lagen kräver, som bör gälla för bolag och marknadsaktörer på stockholmsbörsen.

Institutionella ägares förening är en förening som bildades för att underlätta samarbetet med att utveckla bästa praxis inom ägarstyrning och för att påverka hur till exempel *Svensk kod för bolagsstyrning (Koden)* utvecklas. Det är ett viktigt arbete som påverkar utvecklingen av och förtroendet för den svenska aktiemarknaden och börsbolagen.

Läs mer om självreglering på värdepappersmarknaden på www.godsedpavpmarknaden.se

Investerarinitiativ

Utöver arbetet internt på fonden och i Etikrådet stödjer fonden en rad inhemska och internationella initiativ för att öka bolagens ansvarstagande. Genom att många investerare gemensamt stödjer initiativ i viktiga frågor förväntas aktieägarnas möjligheter att påverka öka. Upprop av olika slag blir allt vanligare.

INTERNATIONELLA SAMARBETEN

PRI - Principles for Responsible Investment

Fjärde AP-fonden har undertecknat ett FN initiativ för ansvarsfulla investeringar, PRI (Principles for Responsible Investment). PRIs syfte är att öka bolags och aktörers ansvarsfulla agerande inom etik- och miljö och är ett ramverk för investerare i det dagliga arbetet att integrera ESG-frågor i förvaltningen och den egna organisationen.

Undertecknandet är en avsiktsförklaring om att fonden dels stödjer PRI dels strävar efter att ta hänsyn till PRIs principer inom ramen för fondens uppdrag.

PRI bidrar förutom till att driva på utvecklingen inom ESG-området också till att öka kontaktytan och kunskapsutbytet om ESG-frågor mellan ansvarsfulla investerare världen över.

PRIs sex principer för ansvarsfulla investeringar innebär att investerare ska göra följande.

PRIs sex principer

1	integrera ESG-faktorer i förvaltningen
2	vara aktiva ägare och inkludera ESG-faktorer i ägarpolicy och handlingar
3	eftersträva att erhålla öppen rapportering inom ESG-frågor från de bolag fonden investerar i
4	verka för att PRI accepteras och implementeras av andra investerare och aktörer i finansbranschen
5	samarbeta med andra för att implementera PRI
6	rapportera om fondens aktiviteter rörande PRI

Läs mer på PRIs hemsida www.unpri.org.

CDP - Carbon Disclosure Project

CDP (Carbon Disclosure Project) är ett internationellt samarbetsprojekt för att minska bolags påverkan på miljön och öka medvetandet om klimatförändringar.

För att effektivt kunna minska utsläpp, måste bolagen veta vad de släpper ut. Ett första steg är att börja mäta och dokumentera. Genom CDP uppmanar investerare bolagen att mäta och rapportera om sin miljöpåverkan och sina strategier för klimatfrågor. CDP syftar till att effektivisera datainsamlingsprocessen genom att ett stort antal investerare kollektivt skriver under en gemensam förfrågan om data och rapportering om utsläpp av växthusgaser.

Läs mer på CDPs hemsida www.cdproject.net

EITI - Extractive Industries Transparency Initiative

EITI (Extractive Industries Transparency Initiative) är ett initiativ för öppen rapportering inom utvinningsindustrierna, framförallt oljebolag. Behovet av öppen rapportering och styrning är särskilt stort i länder med rika naturresurser men svaga regeringar.

Tydligare rapportering från dels bolagen om vad de betalar dels ländernas regeringar om inkomsterna från olje-, gas- och gruvindustrierna, ökar öppenheten i samhället och bidrar till bättre villkor för ekonomisk styrning.

Tillsammans med andra internationella investerare ger fonden sitt stöd till EITI, vilket signalerar till länder och bolag med utvinningsverksamhet att aktieägare sätter värde på tydlig och öppen redovisning av intäkterna.

Läs mer på EITIs hemsida <http://eiti.org>

ICGN - International Corporate Governance Network

ICGN (International Corporate Governance Network) är ett globalt samarbete för att höja standarden inom ägarstyrning globalt. ICGN arbetar för att aktieägare ska få ökade rättigheter att rösta på bolagsstämmor och en starkare ställning gentemot bolagsledningarna. ICGN driver på utvecklingen inom ägarstyrningsområdet genom att utforma rekommendationer om ansvarsfull ägarstyrning. ICGN bidrar också till att öka kontaktytan och kunskapsutbytet mellan länder och investerare.

Läs mer på ICGNs hemsida www.icgn.org

IIGCC - Institutional Investors Group on Climate Change

Fonden är medlem i investerargruppen IIGCC (Institutional Investors Group on Climate Change), som samarbetar kring klimatfrågor för europeiska investerare. Målet är att föra fram investerarnas röst kring klimatfrågan och engagera bolag, myndigheter och andra investerare. Syftet är att adressera de långsiktiga risker och möjligheter som uppstår med klimatförändringar samt att ta del av aktuell information kring olika klimatrelaterade investeringar.

Läs mer på IIGCCs hemsida www.iigcc.org

Lista på uteslutna bolag ur Fjärde AP-fondens placeringsuniversum, 2010-06-30.

Uteslutna bolag 2010-06-30

Bolag	Uteslutna år	Land	Sektor
Alliant Techsystems Inc	2008	USA	Flyg och försvar
Elbit Systems Ltd	2010	Israel	Flyg och försvar
GenCorp Inc	2008	USA	Flyg och försvar
General Dynamics Corp	2008	USA	Flyg och försvar
Hanwha Corp	2008	Sydkorea	Kemi
L-3 Communications Hlds	2008	USA	Flyg och försvar
Lockheed Martin Corp	2008	USA	Flyg och försvar
Poongsan Corp	2008	Sydkorea	Gruv och metall
Raytheon Company	2008	USA	Flyg och försvar
Singapore Technologies Engineering	2007	Singapore	Flyg och försvar
Textron Inc	2008	USA	Flyg och försvar

För mer information om uteslutna bolag, läs mer på Etikrådets⁴ hemsida: www.etikradetapfonderna.se

Som en årlig rutin uppmanar Etikrådet samtliga uteslutna bolag att agera i enlighet med de internationella konventionerna

⁴ Etikrådet är ett samarbete mellan Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna